לפני כבוד השופט ארז שני

התובע: מ. ע. ק.

נגד

הנתבעת: א. א. ק.

נוכחים:
התובע ובא כוחו – עורך דין גבריאל גוטמן
הנתבעת ובא כוחה – עורך דין מיקי שיפמן

פסק דין

1. ביום 26.05.2021 הניח בפניי אב תובענה כנגד אמו, שעניינה במניעת הקשר שבין ילדיו של האב, כיום כבני ... ו- .... שנים לבין סבתם, אמו של האב.

2. בין בני המשפחה התנהלו עוד כ- 12 תיקים קשורים כך שההנמקה לתובענה ולפיה חברה הסבתא לגרושתו של בנה, התובע, ונקטה חלק פעיל בהכחדת דמותו של התובע, השחרת דמותו ותמיכה בגרושה כנגד התובע היא בבחינת מה שניתן לכנותו בקלות – עובדה.

3. למדנו מתיקים קודמים כי הנתבעת התגרשה מבעלה לפני שנים, אביו של התובע, מן הסתם היו הגירושין מכוערים כדבעי וטינתה של האם הוסבה והסתובבה כלפי בנה התובע כדי כך שלא רק שאין ביניהם יחסים, אלא שיחסיהם אינם טובים, בלשון המעטה.

4. משעה שלתובענה היו "רגליים" גם משעה שקיים קשר עמוק בין הקטינים לבין סבתם ובעלה הנוכחי, ביקשתי משירותי הרווחה למסור תסקיר וזה האחרון נסרק ביום 10.10.2021 (תסקיר מיום 07.10.2021).

5. כאשר נפגשה הסבתא, הנתבעת, עם העובדת הסוציאלית לא רק שאמרה היא שאין לה קשר עם בנה, אלא שאמרה כי הקשר המורכב עם אותו בן, הוא התובע, היה מורכב כבר מעת היותו ילד.

6. אם תרצה "לסובב" את הדברים, תאמר שהאב לא חש אהוב על-ידי אמו עמה לא היה בקשר עד גיל 13 לערך, כבר מילדותו. כאשר אומרת היום הנתבעת כי היא "אוהבת" את התובע – קשה לתובע להאמין לה והדברים נדמים כנאמרים מן השפה אל החוץ.

7. אין עורר כי בעת שנפרדו התובע ורעייתו לא הסתפקה הנתבעת ב"ישיבה על הגדר" וכפי שמספרת עורכת התסקיר – ***"הנתבעת תמכה בגרושה ולא בבנה"***.

8. כבר בתסקירים קודמים, גם כאן, מצאו שירותי הרווחה מעורבות שלילית של הסבתא בסכסוך בין ההורים תוך שהסבתא לא הסתפקה בכך והעבירה לילדים מסרים שליליים על האב.

הדברים הם בגדר עובדה, כדי כך ששירותי הרווחה שקלו את האפשרות גם בשעתו לנתק את הקשרים בין הסבתא לבין הילדים ולמעשה, הסיבה היחידה שהם לא תמכו בכך בשעתו היה חשש שהילדים יכעסו על אביהם ולא כי השיפור בהתנהגותה של הנתבעת או הציפיה כי זו תשפר התנהגותה.

9. כותבים שירותי הרווחה בפתח עמוד 2 לתסקיר – ***"אנו מבקשים להעביר לסבתא מסר חד משמעי, כי עליה להפסיק מעורבותה בסכסוך בין ההורים ולחדול מהעברת מסרים שליליים לילדים על אביהם"***.

הדברים עולים בקנה אחד עם טענות התובע היום, לפיהן הסבתא אולי מיתנה התנהגותה, אך לא חדלה ממנה. אולי הדבר חזק ממנה.

10. אין עורר כי הקשר בין הילדים לבין סבתם ובעלה הוא קשר טוב, מטפל וחם.
הבעיה נוצרת כאשר מנסה הסבתא להשחיר את האב ולהסביר לילדים כי לא טוב הוא האב. מכאן נכנסים הילדים בעצם לכפל נאמנויות. אלא שלא רק הסבתא מדברת עם הילדים על האב – גם האב מדבר וחוקר את הילדים על הסבתא וכך, לא מגיעים הילדים למצב בו הם יכולים "להשתחרר" מאותה מערכת יחסים עכורה בה נפקד חטא אבות על פני בנים.

11. אין ספק כי חקירת ילדים בחודש ינואר 2020, קרי לפני כשנה ומחצה ומעט יותר, העלתה כי הסבתא פגעה באלימות בבת. כתוצאה מכך גם מצטיירת דמות הסבתא כמי שמתקשה להשתלט על עצמה.

דחף מסוים עולה, בין להשחיר לבין להכות, הוא מתפרץ ואין מדובר בתופעה תדירה, אך עצם קיומה מעורר דאגה.

12. אין גם ספק, כעולה מן התסקיר, שהילדים מבינים כי אביהם שונא את הסבתא וכי הסבתא שונאת את אביהם.

13. אומר, כי לאור גילו של הבן דואג אני פחות בעניינו. זה האחרון בגיל שהוא כבר יכול לשמר קשרים עם הסבתא, עם האב ואף להחליט בעצמו ומבלי שאי מי יוכל לנתקו ממאן דהוא.

14. אומר, כי זה לא מכבר, ביום 12.09.2021 תוך שהנתבעת מספרת שהיא כביכול אוהבת את בנה וסולחת לו (ושאלה טובה היא מי הוא שצריך לסלוח למי, העניין טרם הובהר) גם הסבירה היא לעובדת הסוציאלית כי בנה איננו בסדר מבחינה נפשית.

כמו אמרה הסבתא לבנה: "נו, טוב חולה נפש, אני אסלח לך".

במצב כזה קשה לייחס אהבה יתרה מצד הסבתא, גם קשה להאמין לה.

15. הסבתא אמנם סיפרה לעובדת הרווחה שאינה מלמדת את הילדים לשנוא את אביהם, אך העובדת הסוציאלית אמרה כי לומדת היא שהסבתא ממשיכה למסור מסרים שליליים אשר לאב.

16. פקידת הסעד עשתה אבחנה שהיא קשה לי. לדבריה, הסבתא מעבירה מסרים שליליים מחד, אך אינה עסוקה בהסתה מאידך. אבחנה דקה זו היא למעלה מכוחותיי, ואסביר.

כאשר קיימת נורמה האוסרת על סבים להתערב ביחסים הוריים ולנסות ולפגוע בלא טעם של ממש, תוך שההתנהלות לא נועדה לשרת אלא את צרכיה הנפשיים של הסבתא, ובתוך שהסבתא מנצלת את יחסיה הטובים עם הנכדים כדי לבוא חשבון עם האב, מופרת החובה המשפטית לנהוג תום לב והגינות ביחסי משפחה (וראה **בע"מ 5939/04**).

17. פקידת הסעד תיארה בסוף תסקירה את הדברים כמי שהביאו את הילדים לקונפליקט נאמנויות. ואומר גם, אפילו אם חוקר האב את הילדים על שאמרה הסבתא ואולי גם אם אין הדבר טוב – הבעיה רובצת לפתחה של הסבתא, היא האחראית לקונפליקט הנאמנויות ולו היתה "מושכת ידיה" מהשחרתו של האב, כנראה לא היתה קיימת הבעיה.

18. המלצת שירותי הרווחה היתה שלא ליתן צו הרחקה לסבתא מן הילדים, אך מצופה מהאב ומהסבתא שיחדלו לקיים שיחות עם הילדים.

השאלה היא האם ציפיה זו יש לה אדנים במציאות הקיימת. הרי גם אני מצפה כי יחול שלום בארץ וכל היושבים בציון יאהבו זה את זה וינהלו שיח מכבד זה עם זה. אם הדברים יקרו או לא יקרו במהרה בימינו, לא נוכל אלא לברך "אמן". הדברים פשיטא אינם פרקטיים.

19. בשכללי את כל האמור לעיל סבור אני, גם בקוראי את התסקיר, כי יחסי האב עם ילדיו הם בגדר איתן וגם הסבתא, על אף מאמציה בעבר לא הצליחה "לקרוע" את הקשר בין האב לבין ילדיו.

20. בנסיבות הללו מתכנס אני גם למחשבתה של פקידת הסעד, כי יכול וצו מניעה דווקא יכביד על יחסי האב והילדים, שהרי הילדים קשורים לסבתם.

נשאלת אפוא השאלה: אם אין אנו נותנים צו, מה נעשה כדי שתפנים סוף-סוף הסבתא שהתנהגותה היא בבחינת פסול ואסור, וכי הנמכת התדירות אין בה די?

21. אם תרצה, תאמר לסבתא במפורש שנאסר עליה להרים יד על הנכדים, לא "פעם ב-" ולא פעם בודדת. אלימות היא אסורה על-פי החוק הישראלי.

תאמר גם כי נאסר על הסבתא במפורש לעסוק בהשחרתו של האב, לא רק כי אז עלול להינתן צו מניעה, אלא כי אז תמצא היא עצמה במצב של הפרת הוראה חוקית, על המשמעויות העונשיות המתבטאות מכך.

22. מאז ניתן **ע"א 716/82** מקובל על כולנו כי הוצאות משפט לא בהכרח קשורות לשאלה מי זכה במשפט ומי לא.

23. אכן, האב לא יקבל את צו המניעה אשר ביקש בראי טובת הילדים, אך ברור שבתביעתו צדק הוא. ברור כי סנקציה כלשהי צריכה להיעשות נגד הסבתא, אולי כך תבין היא.

24. כאשר ניתן **בג"צ 891/05** ו**ע"א 716/82** בעקבותיו, למדנו כולנו כי בתי המשפט פוסקים הוצאות כפי התנהלותם והתנהגותם של בעלי הדין במהלך ההליך.

זה מכבר גם מוכרת לנו סמכותו של בית המשפט להטיל הוצאות מותנות. הדבר מהווה מעין משיק אזרחי למה שנקרא "ענישה על תנאי".

25. הואיל וכך אני דוחה את הבקשה למתן צו מניעה, האוסר על הקשר שבין הקטינים לבין סבתם.

26. ניתן בזאת צו האוסר על הסבתא לשוחח עם הקטינים בגין מגרעותיו של האב, או להמשיך את שיטת המסרים השליליים כלפי האב.

27. אני אוסר על הסבתא, בכל דרך וצורה, לנקוט אלימות כלשהי כלפי מי מהילדים.

28. משכך, תישא הסבתא בהוצאות האב ובהתחשב בכך שנחסך הצורך לנהל הוכחות, בסך 7,500 ₪. אם יימצא בהליך נפרד כי הסבתא שבה לסורה בתוך חמש השנים הקרובות – תמשיך ותישא הסבתא בגין ההליכים כאן בסך 15,000 ₪ נוספים.

29. אני מתיר פרסום פסק דיני זה, ללא פרט מזהה כלשהו אודות הצדדים.

30. <u>המזכירות תסגור התיק.</u>

ניתן והודע היום י"ז כסלו תשפ"ב, 21/11/2021 במעמד הנוכחים.

ארז שני, שופט

1